

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἢ κ.ο.μ.ἄς. κερφῆς.....

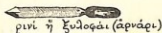
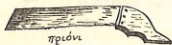
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;... *καμπυλιωτό.*

6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;... *ἐκ ξύλου*

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.).....

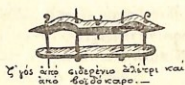
σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος, ... *ἵπποι, βοές, ἡμίονοι* ...

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *δύο* ...

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; ... *εἶναι ἀναγκαῖος ὁ ζυγός* ...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζέυλια κλπ.) ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν πῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ...

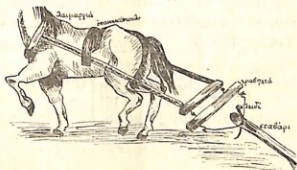
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχού : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ... *κουλλούρι* ...

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; ...

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; ...

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) .....

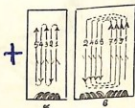
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... *κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν...* .....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
... μὲ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ π. 6. χ. 1. 0. 2. (καὶ π. 6. χ. 1. 0. 2. = χαλκ. 1. 0. 2.) .....

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

... κατ' εὐθείαν γραμμὴν .....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, γταιμίες, σιασιές, μεσοδάδες κ.λ.π.) ;

... Ν.Ο.Λ. , εἰς ἑπορ' εἰς .....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακιάν ; .. μ.ε. ἄβ. κ.ι.ε.ς .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ;

... οὐτά... ἄξι το χωράφια, εἰς αὐτὰ δὲν ἔμπ. ροῦν... καὶ περάδουν... τὰ ζῶα .....

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὄνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ....

... ὠθαχίως καὶ καθεύτως .....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. .... *εἰς τὴν βωορράν ἀραβοσίτου* ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. .... *ἔνα, κατὰ τὴν ἀνοιξίαν — ὀργωμά* .....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

.... *δύο, καὶ ὠρῶν ἄρχεται... ἐκείνη καὶ εἰς αὐτὸν χρόνον καὶ καὶ ἄλλοι* .....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

.... *ἑπὶ ἔτος* .....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ... *ένα ἕως δύο κατὰ τὴν ἀνοιξίαν* .....

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι*· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; ... *Ναί* .....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἐλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; ... *μ.ε... τὸ ξιῶντι* .

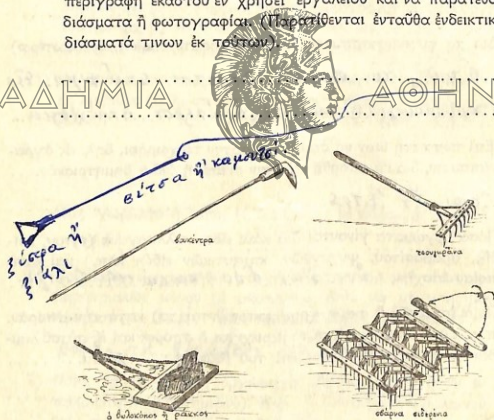
(*πὺρ εἰς... εἰς... πὺρ ἄκρον... τῆς θύρας, σιδηρῶν... ἔρχαντο*)· *ἀέττα καὶ... καὶ... ξύστρα*,.....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... *ὅχι* .....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) . ὁ καρμὰς
μέ' δύο τεταλόνια . ἓνα εἰσὶν καὶ ἓνα αὐτὸ διὰ κα' αὐ-
τοῦ εἰσὶν . ἢ αὐτὸν . μέ' ἓνα τεταλόνι . γιὰ τὸ σκά-
λισμα (χάλασμα) τῆς αὐλακίας . ἢ τεταλὸν . γιὰ τοὺς κήπους

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργανον καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐκτελοῦν

τὰ μεγαλύτερα . οἰσὶν . αὐτοῦ (αὐτοῦ καὶ κυρίως) -
αὐτοῦ .

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

ἡ σπορὰ . καὶ ἡ καλλιέργεια . ἐκάστου
εἶδους . ἡ σπορὰ . καὶ ἡ καλλιέργεια . ἐκάστου
εἶδους . ἡ σπορὰ . καὶ ἡ καλλιέργεια . ἐκάστου
εἶδους . ἡ σπορὰ . καὶ ἡ καλλιέργεια . ἐκάστου

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

οἱ ζῶοι . π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά. . οἱ ζῶοι . π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

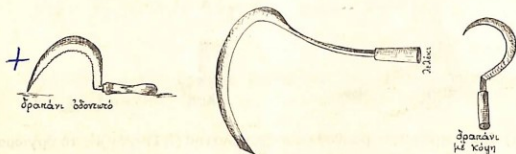
ἡ καλλιέργεια . τῶν γεωμηλῶν . ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο . εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) . καὶ ἄλλως .

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεια θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

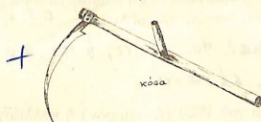
π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....
 ..... μέ. το. δρεπάνι .....

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). μ.ε. γ.ν. κοσα

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Ὁ.μαχή

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

Με ξύλον = λεπίδα

5) Ποῖος κατεσκευάζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.) ..δ...*χέρους (εἰδηφάγος)*.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς
χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.) ..*Ναί... αὐτῶν ρεβιθίων, φακῆς κ.λ.π.*.....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ
δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ
σίκαλις κλπ. *Ταῦτο εἶναι ἀναρχον... πρὸς τοὺς αὐτοὺς θε-*
ρίζομενα καὶ κεκείμενα πρὸς τοὺς αὐτοὺς... οὐκ ἔστι...

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).....

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμῆς,
πιάσματα, χερίες, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα ; ..*οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέ-*
τουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα (χερίες).....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα
τῆς χειρὸς) χωριστά ; "Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ..*τοποθετοῦνται χω-*
ρὰ ὁμοῦ... ἐν κλίμακῃ... καὶ αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν δια-
σταυρῶνται... εὐρίσκονται πρὸς αὐτὴν κατεύθυνσιν......

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *κουθεχία... ἢ... δεμάτια* .....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; .....

*αἱ γυναῖκες θερίζουν καὶ αἱ ἄνδρες
δέχοντο καὶ δεμάτια... Δὲν ἤρχοντο θεριστὰ ἀ-
πὸ ἄλλων τόπων* .....

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκόπην (ἐξοκοπήν). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνεὺν
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). *ἢ μ.ε.ῖ.θαντο... μ.ε. τό με-*

*ροκάματο... ἢ ἀμοιβή... ἦτο εἰς χρῆμα καὶ εἰς εἶδος
καὶ μετὰ φαγητοῦ* .....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; ... *ὁ.χ.λ.* .....

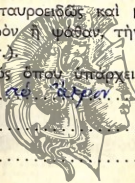
- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; ... ✕

5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά. *Ναῖ... «Κατὰ θεὸν*

Καί ποῦ εἶναι Καλαμώνα - ἀεὶς, ὁ Γιάννος με
τὴν Παύλα - ... »

- 6) Πού την τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινες τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάρον, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι
 εἶδημον. . . . . Εἰς . . . . . ἀπὸ . . . . . χωρὰς . . . . .

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχυῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἦτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; . . . *αμέσως μετὰ τὸν*

Περὶ τὸν ἢ κατὰ αὐτὴν σιδερέϊον ἀντικυβερνήτην
καὶ ἢ διασφραγισθῆναι ἐνὸς τοῦ ἀνέμου.....

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. ... Ἀπὸ περὶ ἔ-
τους 1900 περίπου. Κατὰ τὴν ἀνοιξί

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. ... μ.ε. ... 29.1 ... ἀ.β.1. κα.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθηζέτο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. ... β.χ.1.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.).

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .....

.....

.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

..μετεφέροντο... εἰς... τὸ... ἀλώνι... ..

.....

.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρὸν ὕπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως ;

..Θεμωνιά... τοποθετοῦνται... ἐξωρὰν... καὶ... εἰς...
...χωρὸς... καὶ... κέντρον... καὶ... ἐκ... τοῦ θεμωνιᾶ...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι ;

..ὑπῆρχεν... ἀνέκαθεν... ..

.....

.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ;

... εἰς... καὶ... χωράφια... καὶ...
...μέρος... καὶ... ἔχει... ἀέρα...

.....

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

-Ανήκει... εἰς... μίαν... οἰκονομίαν...

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ... καὶ ...

τα. αὐτὴν ἰσχυροῦ καὶ ἀντι. μ. ε. το. φέλος. Ἰσχυροῦ.

- 7) Εἴδη ἀλωνιδῶν (ἀνολόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χῶματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε την κατασκευήν ἑκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .....

...παραρχαίον· εἰς· οὐρανόν· ἐνέκλον, εἰς τὸ κέντρον
τοῦ δοχείου τοῦ ἀποκατετάμενός· ὅτι καὶ ἐξήλθον.

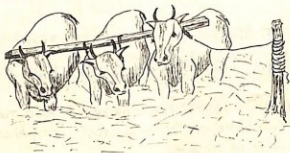
- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἁλῶνι ἕκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἁλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χαματσάλωνου· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρυν). . . . .

...Γίνεται καθαρισμός από αέι αχρ'όχαρτι.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἁλωνιοῦ καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ἁλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....^{10x1}.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλῶνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

...το παθεῖν τοῦ παι... καὶ... δεμάτια... ἢ... ἐκβένια... κυκλ...
...αὐτῶν... γήριω... ἀπὸ... τοῦ... α... ἀπὸ... (ἔχων δ...)
...καὶ... εἰς... ὅλην... αἴψ... ἑκτασί... καὶ... ἀλγυ... ..

- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλὰ αὐτοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνοῦ δούλου στύλου, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηχερός, στρούλουρας, δοικάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἄνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἐρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Ἡ ἀποστολή γίνεται δι' ἡπίων ἢ ἡμιόνων
εἰς ἀρχαία μέ... ἀπὸ γερῶν

- 20 —

- δ) 'Από ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην; - Απρ. κατ.

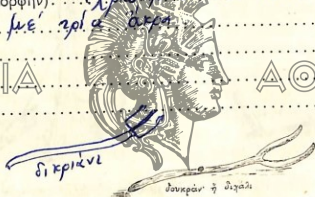
9ης ἕως 10ης πρωτῆς καὶ διακόπτεται
πρὶν 3ην ἢ 4ην απογευματινὴν. εἰς σφα-
γίαι καὶ περὶ τῆς ἐσπέρης ἀναλαμβάνεται πρὶν ἔσο-
μενικὸν ὅταν δὲν γίνῃ τὸ ἀλάνει.»

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Χρησιμεύεται τὰ κατὰ κριάνι καὶ
μέτρητα ἄλλα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους; - Ν.α.τ. εἶναι καὶ τὸ γύρισμα τῶν

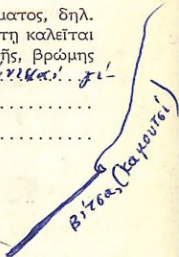
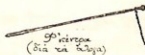
ἀλωνιστῶν μετὰ τὸ δικράνι ἀπὸ δύο ἀνδρῶν δηλ. τὰ
στάχυντα ἀπὸ εἰναι καὶ τὸ φέρειν ἐὰν τὸ δικράνι
ἐπὶ τὸν ἀλάνει. 3ος φέρει (πρῶτο, δικράνι, δὲν
πρῶτο, τρίτο)

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων; ('Εν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). Χρησὶ

μοφοιεῖται, ἢ εἴτε αὖτε καμνυτεῖς. εἰς ἐπὶ
μικρὰς ζύγας εἰς τὸ ἀλάνει καὶ δασοῦν εἰ-
ναι σπέννον χοιρὶ ζωὸν δὲρμα, δύο μέτρον
περίωον

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἄλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἄλωνιου. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν . . . . . *Λέγεται ἑλωνικά· χί- νεσαι . . . ἕνα . . . ἑξήμια ἡμέρα . . . . .*

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἄλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνησθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Ἄχυρα . . . . .

- 17) Ποιοὶ ἄλωνίζουσιν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικὸὶ ἄλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάννηδες, καλούμενοι ἄλωνιστοὶ καὶ ἀγωγιάται), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἄλωνισμόν . . . . .

Ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα ἢ μέ ἕνα ἰδικόν του καὶ το ἄλλων μετ' ἑμπροσθεν. Τὸν βοηθεῖ ἢ οἱ τοῦ ἑταίρου . . . . .

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἄλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόππανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ὁχι· γιὰ τὰ ἐλωνιστικά . . . . .

- 19) Ὁ κόππανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; *Κύ . . . . .*

παλός· κατεσκευάζετο ἀπὸ ξύλου παλαιόν, ἢ . . . Πικραλιδῶ καὶ εἶχε μῆκος . . . 1½ ἕως 2 μ.

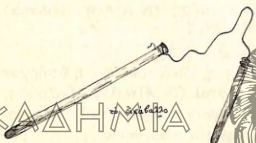
- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). *λεωάνισμα, χιιεύτα! βτή. φα-
 κή, .. ρεβιθία, .. βίε, .. χιούπι.α., φάβα, βτό. αλ.αύ.κι.
 γιὰ μεγάλες ωσόσεις, βτήν αὐλή γιὰ μικρότερες.*

κόπανος στερογγυλός

ξύλο κομμενιστό διά τὸ κοπάνισμα
 μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

το ἀκάθιστο

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν ; .... *ψωά... πῶ.χ. μεχῶ.χ... αἰ.β. αλ.κορυμνία*
.. ἢ καὶ συγγενῶν... ὅχι... ἐπ' ἀμοιβῇ...

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

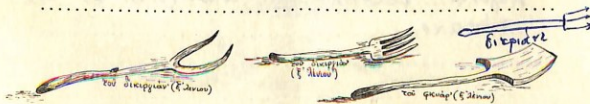
καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας). Ἡ ἐργασία ἐξοῦνε εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸ τοῦ φαινομένου. Μετὰ τὴν ἐργασίαν, ἡ ἐργασία ἐστὶν μία ἐργασία. ἡ ἐργασία. Τὸ κοπάνισμα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν. εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ; Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ... ὁ. χ. ...

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς). Ἡ ἐργασία ἀπὸ τὴν ἐργασίαν.

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μετὰ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. ... ὁ. χ. ...

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Τὸ ἐκχέμα τοῦ σωροῦ εἶναι κοινὸν καὶ ἔχει ὡς
κορυφὴν... αὐτὴν... αὐτὸν... ἀνέμισμα... Ἄν. καρφώνεται.
λίαν... εἰς... τοῦ... σωροῦ.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

..... μέ... το... ἀνέμισμα... ἀρχὴ... κατόπιν ἀ-
λάν... οἱ λιχνισταὶ φθάσιν εὖ... καρπὸν... χρυσιμοποι-
εῖται καὶ ἀνέ φτυάρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιζει)· ἄνδρος, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

... ἄνδρος... ἀνέμιζει, ὅτι... ἀμοιβῇ.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοῦς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

ἀλόνται... κότταλα καὶ κοπανίζονται φε' τὸν
κότταλο.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῖσις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα): διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο ..... (Δ. ἐν. γίνεται. ξένων. ξα-
 νίσμα).....

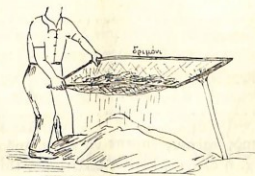
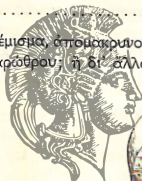
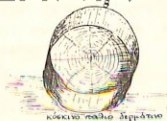
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθoῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ;.....

μέ. π. φτυάρι. (φυτρίσμα) καὶ κατόων. μέ.
 αὐ. δριμόνι. (δριμόνισμα).....

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρόθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

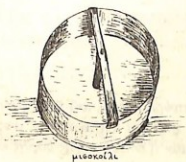
ΑΘΗΝΩΝ

νων μέ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μέ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἱχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). *κατεβάλλοντο*
ἢ δεκάτη, καὶ οἱ δεκαγέται ἤρχοντο ἐπὶ ἀλώνι.
ἢ μέγιστοι ἐγίνετο μὲν πρὸς κίλων (1 κίλον = 20
δράχμης) ἢ τὰς κόκκινος (1 κόκκινος = 11 δράχμης)

μίσκαλι

κούλλος

2) Ποία ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἱχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) ..... *Δ.Ε.Υ. Κατεβάλλοντο ἄλλα εἴδη*
εἰς τὰς ἀλώνι.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) *Ἀπὸ τοῦ κείνου δὲ καρπὸς εἰς τὰς*
δόνας ἢ ἀμφορίας. Ὅταν ἐγέμιναν αὐτὰ καὶ εἰς
τὰ μακαράτια (ἀμφορίους βάφους)

4) Τὸ ἀχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ... εἰς τοὺς ἀχυρῶνας ἀχυρί-
ων καὶ βοιωτῶν (καὶ ἀχειρίκ) .....

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

... Μετὰ τὸ ἀλώνισμα .....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχῶν,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

... ὄχι .....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα της ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ... εἰς τὸν ἀρκεθῆ-
τον λεγόμενον πλεγματὸν καὶ ἀρκεθῆτον καὶ ἀρκεθῆ-
ρὰ καὶ βοιωτῶν.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

... Δέν ἀνάπαικτι φαιέει .....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ... — .....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ηλικιωμένοι, ποιος άλλος ; .....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ την πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ; .....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποιαι αί συνήθειαι εις κάθε τόπου διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαι, διάφοροι επικλήσεις, δόκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερώς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

.....
.....
.....
.....

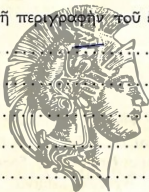
- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

.....
.....
.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ

Συγχευθείσης ὕλης διὰ χειρὶν ἀργαλείων
καὶ κατ' ἔνθεμον πυρὸς ἀπὸ τῆς κωμό-
πολιν Ἀνδριτσάνης Ὀρχομενίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ὑπὸ Πέτρου Παγώνη
Διδραυ αὐτοῦ (ὡς) Σχολεῖον Ἀνδριτσάνης

Η γραμματική είναι μια άσκηση συνδυασμού λέξεων, λέξεων που καλούνται να συνδυαστούν με τον τρόπο που ομιλούμε. Οι λέξεις αυτές ονομάζονται λέξεις, λέξεις που ομιλούμε, λέξεις που ομιλούμε, λέξεις που ομιλούμε.

Η σημασία των λέξεων καθορίζεται από τον τρόπο που ομιλούμε. Τα λόγια αυτά είναι τα λόγια που ομιλούμε, τα λόγια που ομιλούμε, τα λόγια που ομιλούμε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Γενικά ωρι' γραμματικής	σελ. 1
2. Η σωστή και η λάθος γραμματική	» 1-3
3. Ο θερισμός	» 3
4. Αλώνισμα	» 3-5
5. Σχεδιαγράμματα (άρθρα, ζεύγος, χαιμα- ρισμός)	

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

από πλάτανο και έχει τρεις έτα σιδερένιο χάρτι, από την αλετριωόδα, από έχει σχήμα ύψους χωλίας, τα ζύγια φτερά από έχουν σχήμα ανοικτών πτερών πτηνών, για τα γίνεται ωχαι-
τιδ ή αλφακιά και τα παρακάνεται ο εσώρος, από σιδερένιο έ-
νι, που προσαρμόζεται στο μωροεινόν μέρος της αλετριωόδας και
σφηνώνεται με τα φτερά, ή δωάθαι σε σχήμα καμινωτό για
νά σιγερκε ή και συνδέη από σταθάρι με την αλετριωόδα και
από χερσούλι, από όπου κερταί ο ζευγοχάτης το αλέτρε.

Άλλα εξαρτήματα του αλετριωού είναι ο ζυγός με μια κλει-
δίρα (κρίκος κοτόρος σιδερένιος) από μέσον, από όπου χατρώνεται
από σταθάρι. Ο ζυγός με αχνούδες κρέμεται από τις χει-
μαριές κάτω από την κοιλιά των μοχαρίων ή αλόγων.

Η κυριότητα γίνεται με τα μοχαρία ή αλογα. Παλαιότε-
ρα έχιγτο και με τα σόδια, αλλά τώρα δεν εσάφουν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Εάν ο γεωργός έχει ένα κτήν (ζώο) από σόδια ή φτερά
και εσώρου από τα κτήνη με τα από ζα (ζώα) από ζευγάρι.

Την μία εβδομάδα έχει το ζευγάρι ο ένας εσώρος και την
άλλη ο άλλος. Έτσι εργαζονται έως ότου τελειώση το έργο
και η σπορά.

Εάν θάβουν στο χωράφι οι γεωργοί θα ζέζουν τα ζώα
από θα τα ετρέφουν προς την άνατολήν, θα κάμουν από στα-
ρό τους και θα αρχίσουν την εργασίαν.

Την πρώτη αλφακιά σε κάθε πεζούλα τη χένε παραάθα-
μα. Γι' αυτό φωνάζουν στο ζευγάρι: «Πά-πά-παράλαε».
Αν θέλουν να πάη το ζευγάρι ίδια φωνάζουν ί666... ί666...
ίδια και τα δόνησιν τραπέτας από καφέτρια.

Μετά που κάνει το ζευγάρι ζέχεται ζευγοχάτης και με
από ένα χέρι του βαστά το χερσούλι του αλετριωού, ενώ με το
άλλο βαστά την βίτσα ή καμουτσι (λουρί δεμένο σε κοτσά
ζήλο) για να τσούση από ωσίδα τα μοχαρία ή από αλόγα και

AKAΔHMIA

ΑΘΗΝΩΝ

νά υποχωρεῖν.

Οἱ ἄλλοι αὖ ἀποχυνθὺν μέ τις ἀζίτες πόν ζευχαῖται γιά
νά βάζουν τίς «μάτζες» καί τὰ σκαρίζουν τίς αἰθακίες γέ-
γονται ἀξιολόγοι.

Ὁ βωόρος εἶναι κατὰ διατεγμένος. Πρίν βωεῖται τὸ
εἰτάρι τὸ ρίχνουν εὐρὸ ἐπὶ τὴν πατωσιά τοῦ βωεῖται (πατωμα)
καί τὸ καταβρέχουν μέ γυαζόβωτρα, ἐπὶ τὸ ἀνακατεῖναι μέ
τὴν μασιὰ (εἰδερικὸ ἐπὶ φωτιάς μέ μακρά αὔρα, ποὶ χρυσιμοποι-
εῖται ἐκὸ φούρνου). Πρίν κἀνὴ τὴν ἀρχὴν τὰ βωεῖται ὁ γε-
ωργὸς κάνει σημάδια μέ τὸν καβμά γιά τὰ ζεῖται μέχρι ποῦ
ἔχει βωεῖται. Ὁ βωαργένος τὸ πῶς χέρεται «βωορία».

Ἀφ' οὗ τελεῖται τὸ ὁρῶμα (εἰτάρι, κρινάρι, θρώμη,
βίταρη, φακί, εἶκος ἐλ. κ. λ.) ὡς καὶ εἰτά, βιτά καί ὁ χειμῶνας
καὶ σταματοῦν «τὸ βωορῶμα».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Τὴν ἀκορὴν κατὰ τὸν ἴσον ὥρῳ τὰ βωεῖται τὰ ὄρκα
ἐπὶ τὴν κεντα (σφαλόβωτον) ἐκὸ φούρνου καί τὰ ρεβύδια.

ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΒΩΕΙΣΜΟΣ

Ὅταν ἔλθῃ ἡ αὔρα τοῦ χειμῶνος αἱ γυναῖκες μέ τίς ἀπακίς
γιναῖκες μαητῆς ἐκὸ κεράκι περὶ τὸν μέ τὰ βωορῶμα τὸ εἰτάρι.

Οἱ ἄλλοι μαρεῖναι τὰ χειρόβωτρα καὶ ἀνά δέκα κα' δέ-
κον εἰς «κουδέχ» (θεμάτια), ποὶ ἀργότερα τὰ καὶ μεταφέρουν
ἐκὸ βωορῶμα. ἔκτι σφύρονται οἱ θεματίες.

Α' ΑΛΛΟΝΙΣΜΑ

Μέ τὰ ματῶνα ἢ τὰ ἀλφα τὰ γένῃ τὸ ἀλόνισμα.
Ρίχνουν ὡρῶν τὰ θεμάτια ἐκὸ ἀλόνι κυκλικῶς ὥστε καὶ
σταχὺα τὰ εἶναι πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ἀλόνι ὅπου εὐρίσκειται
ὁ «βωορῶμα» καὶ ἐκτὸν δένουν τὰ γὰρ ἀπὸ τὸ γαικὸ μέ-
θητές. Οἱ ἀλόνιες βωορῶνται μέ κορδὸ ὅσιν «μέ τὸν σπηχερό»
καὶ τὰ γὰρ ἐρέχουν ὡς δένοντας ὡς δένω ἐκὸ εἰτάρι, ἐπὶ τὸ ὅσιν
νὶ τυλῖται γύρω σὲν σπηχερό. Ὅταν τελεῖται τὸ ὅσιν
ἀλόνισμα τὰ γὰρ ἀγυρίζουν πρὸς τὴν ἀπὸ τὴν κατεῖναι.
Στὸ ἐκτὸν μέρος καὶ σπηχερόν εἶναι διδερῶν κατὰ τὸν ὅσιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ποία συνδέεται διά εχονίου πακί με την κορυφή του ετη-
χερού, πού είναι διχαλωτή, και άνωθεν εἰς τὸ τμήμα τῶ
εχονίου γύρω ἀπὸ τὸν ετηχερό.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγωνίσματος γυρίζον μετὰ
δικριάνια πρὸς ἑαυτὰ πρὸς ἑαυτὰ πρὸς ἑαυτὰ (πρῶτο δικριάνιον, δεύτερον,
τρίτον). Τὸ δεύτερον γύρισμα δὲ γίνῃ μετὰ κατεύθυνσιν ἀνι-
στειν ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τρίτου μετὰ κατεύθυνσιν ἀνι-
στειν ἀπὸ τοῦ δεύτερου. Αἰτὸ γίνεται γὰρ τὰ κατὰ κατὰ τὸ
ἄκρον. Κατὰ τὸ πρῶτον δικριάνιον ἀποβουλεύει καὶ τὸ
φτυάρι γὰρ πρὸς γυρίσθαι καὶ ὁ καρπός. Τότε λέγει: «Τὸ ἀ-
γόνι ἦλθε ἐκ τοῦ φτυάρι. Ὅταν γίγῃ τὸ ἀγόνι τὸ μαζεύουν
γύρω ἀπὸ τὸν ετηχερό ἐν εὐθείᾳ κυνικῇ, ὥστε ἡ κορυφή
τοῦ ετηχεροῦ τὰ ποσὶν τῆς κορυφῆς τοῦ κένου καὶ ἀρχίζον
τὸ γύρισμα μετὰ δικριάνια. Ὅταν φθάσῃ ὁ κένος καὶ ἀρ-
θροποιῇ καὶ τὸ φτυάρι καὶ γίγῃ τὸ φτυάρισμα». Τὸ
φτυάρι εἶναι εὐθείως ζυγιστὸν ἀπὸ τὴν ἀτάκην εὐδρέτιο μετὰ
«εὐαγία» ὅμως ζυγιστὸν. Μετὰ τὸ φτυάρισμα γίνεται τὸ δρι-
μόνισμα μετὰ τὸ δριμόνι, τὸ δοσιόν εἶναι εἶδος κόσκεινου ἀπὸ δερ-
μα κοινὸν πού ἔχει τρύπες γὰρ τὰ περὶ μετὰ τὸ κούνημα τὸ
εὐαγία, ἀλλὰ νὰ κρατᾷ τὰ κόσκαλα (εὐαγία ἀτρίστια) καὶ τὸ
μετὰ τεμάχια ἄκρου. Ὅταν «δριμονίζεται» τὸ εὐαγία ἀρῇ
νὰ ἔλθῃ ἄνεμο, οὕτως ὥστε τὰ μικρὰ τεμάχια ἄκρου ποῦ πε-
ρῶν ἀπὸ πρὸς τρύπες νὰ ἀποκακρύνωνται ἀπὸ τὸν κένον.

Τὸ δριμόνισμα γίνεται ἀφ' οὗ ποσοδετηθῇ ὁρῶν ἓνα δι-
κριάνι μετὰ τὰ τρία «πραχάγια του» (ἄκρον του) ἀπὸ τὰ
ἄνω. Ἀπὸ ἑαυτὰ «πραχάγια» κρεμῶν τὸ δριμόνι (εὐθείως ἔλθοντες)
τὸ δοσιόν φέρει «κλειδέρα» (κρίκον), ρίχνον μετὰ εὐαγία (ἄ-
κρος ἄκρου), ὅχι αὐτὸς ποῦ κρατᾷ τὸ δικριάνι μετὰ τὸ δριμόνι, τὸ
κούνην (δριμόνι καὶ δικριάνι) καὶ ἔτσι γίνεται τὸ δριμόνισμα.

AKAΔHMIA

AOHNΩN

Μεγάλο από δριμυτόμα βάθρον πόν καρπό από μέ το κό-
 γειο στα δακτιά και έτσι μετρούν τα κόκκινα. Δηλαδή
 το κόκκινο είναι μέτρον μετρήσεως και χωρεί περίωσον 11 δακ-
 τες. Άλλο μέτρο μετρήσεως είναι τα χίλια. 1 χίλιος 20 δακτύ-
 λια. Παλαιότερον, μέτρον μετρήσεως ητο και το μόδι, το δωσόν πώ-
 ρα έχει τεκείγει και έχει μένει η εύχρη: « χίλια μό-
 δια.

Τα δακτιά φορτώνονται στα άρματα και μεταφέρεται
 ο καρπός εις αποθήκες που βωγισιού. Εκεί ρίχνεται εν άμω-
 ρια και όταν αυτά χυμίσουν και στα « μαπαράτσια » ωχρώ-
 ριοι δάκκοι πού ρέγουν από το σώμα μέχρι τα πατερά
 πού βωγισιού.

Το άχυρο μεταφέρεται με τα « χαρέρτα » στους « αχε-
 ριώτες » πού είναι τα ζαυρά (καμήλες) ή και το κατώι που
 βωγισιού. Στο κατώι είναι χυμίσουν όλα τα άχυρα με αχρί-
 πωλες, γι' αυτό λέγεται και « αχρίπω » εκεί ρίχταν το ά-
 χυρο.

Από το πρώτο αλέρι πη γέας εσάδίας οι τοικοκυρές
 πού φτιάξουν και την πρώτη κουζίνα πού μουχαριού πού πού
 πη δώσουν πού πη βρή, πη αλλο δόγνι και αυτό κουράσθηκε πού
 πη πη πού πη πη πού πη πη.

Δέν πωπώπτι εις θέρδρτταιναν πού έθιμο κατὰ το
 δωσόν ανάπτογαι φωγιές.

Ξηλοχεύς:

[Πέτρος Παγώνης πού Αττισασιόν Διδάσκαλος]

Η συροχη αυτη εγινετο από 15-30 Ιανουαρίου 1970.

Ευχαριστώ